

Burgerparticipatie & Burgerkracht

STAP
VOOR
STAP

kom je er ook!

Op weg naar een participatieve gemeenschap

**Richtinggevende nota
Gemeente Meerssen**

februari 2022

Inhoudsopgave

Waarom deze nota?	3
Toelichting op gehanteerde begrippen	4
Wettelijke kaders	5
Ambitie gemeente Meerssen	9
Verwachtingenmanagement	
Verkleinen informatie- en kennisachterstand	
Representativiteit	10
Uitvoeringskalender	
Uitgangspunten participatiebeleid	11
Resultaten uitdragen	12
Jaarlijkse evaluatie	13
Doorontwikkelen	
Buurtnetwerken	14
Dorpsontwikkelingsplannen	
Adviesraden	
Jongeren	15
Kinderen	16
Bronvermelding	17
Bijlagen (toelichting)	18
Bijlage 1 – Bestuurs- en beleidscyclus	19
Bijlage 2 – Participatieladder	20
Bijlage 3 – Afwegingskader organisatie burgerparticipatie	21
Bijlage 4 – Handvatten inrichten participatietraject	23
Bijlage 5 – Participatievormen	26
Bijlage 6 – Bekendmaking toepassing burgerparticipatie	28
Bijlage 7 – Leidraad organisatie burgerinitiatieven	29
Bijlage 8 – Spelregels burgerinitiatieven	31
Bijlage 9 – Leidraad communicatie & participatie bij initiatieven in de leefomgeving	33
Bijlage 10 Uitdaagrecht (Right to Challenge)	35

Waarom deze nota?

Het op initiatief van het gemeentebestuur meedenken door inwoners is sinds de jaren negentig in onze gemeente gebruikelijk. In 2004 werd samenspraak als bestuursinstrument opgenomen in de gemeentelijke inspraakverordening. In 2005 kwam daar de verordening burgerinitiatief bij. Belangrijke doelstellingen van participatie waren van oudsher het vergroten van de kwaliteit van gemeentelijke plannen en het verkrijgen van draagvlak van de inwoners. Inmiddels is daar een belangrijke doelstelling bijgekomen: het vergroten van onderlinge betrokkenheid tussen inwoners en gemeente en inwoners onderling.

Wij leven in een tijd vol uitdagingen

Het veranderende klimaat, ruimtelijke ontwikkelingen, de veranderende economie, sociale ontwikkelingen en de toenemende druk op de zorg vragen om het bundelen van kennis krachten. Maar vooral: meer begrip voor elkaar.

Samenwerking is belangrijker dan ooit

Een moderne bestuursstijl en nieuwe wetgeving bieden steeds meer ruimte voor betrokkenheid van burgers bij de ontwikkeling en realisatie van gemeentelijk beleid en plannen (burgerparticipatie). Ook is er steeds meer burgerkracht, waarbij bewoners zelfstandig plannen ontwikkelen en uitvoeren ter verbetering van de leefbaarheid. De gemeente kan daarbij aansluiten en ondersteuning bieden (overheidsparticipatie).

Stap voor stap op weg naar een participatieve gemeenschap

Bij de implementatie van de verschillende participatievormen gebruikt het gemeentebestuur de participatieladder. Een manier van werken die handvatten biedt om participatie mogelijk te maken in verschillende situaties, met elk hun eigen kenmerken.

Dit vraagt anders denken en werken van ons allemaal

Van de politiek, de gemeenteraad, het college van b&w, de medewerkers van de gemeente, adviesraden, inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers. Met deze nota wil het gemeentebestuur burgerparticipatie & burgerkracht stap voor stap verder verankeren in het beleids- en bestuursproces. Maar anders denken en werken doe je niet zomaar. Door te experimenteren en te leren willen wij gaandeweg en hand in hand met onze inwoners en andere partners toewerken naar een participatieve gemeenschap. Een gemeenschap waarin met elkaar samenwerken en voor elkaar opkomen vanzelfsprekend is.

Want de gemeente Meerssen, dat zijn wij samen!

Toelichting op gehanteerde begrippen

Voor de volledigheid lichten wij het verschil toe tussen burgerparticipatie en overheidsparticipatie, participatie en inspraak. Ook geven wij een toelichting op de begrippen inclusie en burgerkracht.

Burgerparticipatie

Veel burgers voelen zich betrokken bij hun buurt, wijk of dorp en zetten zich daar vrijwillig voor in. Dit heet burgerparticipatie. Burgerparticipatie betekent ook dat inwoners en andere belanghebbenden door een bestuursorgaan worden betrokken bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid, plannen of projecten. Burgerparticipatie vindt dan plaats in een zo vroeg mogelijk stadium. Afhankelijk van het onderwerp en de mogelijkheden wordt een participatievorm gekozen.

Overheidsparticipatie

Overheidsparticipatie betekent dat vanuit de samenleving een initiatief ontstaat waarbij de overheid aansluit. De gemeente Meerssen doet dit bijvoorbeeld door in het kader van de leefbaarheid geld beschikbaar te stellen, waarmee bewoners zelfstandig plannen uitvoeren in hun buurt, wijk, dorp, of de gemeente.

Inspraak

Inspraak betekent dat inwoners en andere belanghebbenden voorafgaande aan de besluitvorming door het bestuursorgaan hun mening kunnen geven over een concept-besluit. Inspraak vindt plaats in de afrondende fase.

Inclusie

Bij inclusief beleid gaat het erom dat iedereen volwaardig kan meedoen, mensen met en zonder verstandelijke of fysieke beperkingen.

Burgerkracht

Burgerkracht betekent dat iedereen op zijn eigen manier en vanuit zijn eigen kracht meedoet aan de samenleving en kansen benut.

Burgerinitiatief

Een idee van burgers om de leefomgeving te verbeteren, de saamhorigheid te versterken of andere mensen te helpen heet een burgerinitiatief. Burgerinitiatieven kunnen de gemeente om steun vragen. Als een burgerinitiatief ten goede komt aan de leefbaarheid of het welzijn in de eigen buurt, wijk of dorp, dan kunnen initiatiefnemers het college van b&w om ondersteuning vragen door bijvoorbeeld een financiële bijdrage. Als het een burgerinitiatief betreft dat ten goede komt aan (vrijwel) de hele gemeente, dan kunnen initiatiefnemers op grond van de Participatie- & Inspraakverordening Gemeente Meerssen 2022 een verzoek indienen bij de gemeenteraad. De nieuwe verordening vervangt de Verordening Burgerinitiatief 2005.

Uitdaagrecht (Right to Challenge)

Bij een burgerinitiatief kan het ook gaan over bewoners of organisaties die een bestaande taak van de gemeente willen overnemen. Bijvoorbeeld als zij denken dat het beter of goedkoper kan. Deze vorm van participatie wordt het Right to Challenge of Uitdaagrecht genoemd (zie bijlage 10).

Beleid

Op participatie en inspraak zijn wettelijke kaders van toepassing. Bij het schrijven van deze nota is hiermee rekening gehouden. Voor de toepassing van het gemeentelijke participatie- en inspraakbeleid heeft het gemeentebestuur in een verordening regels gesteld. De Participatie- & Inspraakverordening Gemeente Meerssen 2022 wordt in februari 2022 ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad. U kunt de verordening na vaststelling raadplegen op www.overheid.nl. De nieuwe verordening vervangt de gemeentelijke inspraakverordening uit 2004 en de verordening burgerinitiatief uit 2005.

Gemeentewet

Artikel 150 van de Gemeentewet verplicht de gemeenteraad om een verordening vast te stellen, waarin regels worden gesteld over de wijze waarop inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties bij de voorbereiding van gemeentelijke beleid worden betrokken.

Algemene wet bestuursrecht

De Algemene wet bestuursrecht geeft regels voor de voorbereiding en totstandkoming van besluiten. Bij besluiten die invloed hebben op veel mensen is meestal afdeling 3.4 van toepassing. Op basis hiervan kan een zienswijze worden ingediend op het ontwerpbesluit (uniforme openbare voorbereidingsprocedure). Als de gemeente participatiemogelijkheden wil geven bij de voorbereiding van beleid is de gemeentelijke inspraakverordening aanvullend. In alle gevallen moet de gemeente een goede belangenafweging laten plaatsvinden.

Wet versterking participatie op decentraal niveau

In de loop van 2022 treedt de Wet versterking participatie op decentraal niveau in werking. Dit wetsvoorstel (uitbreiding artikel 150 Gemeentewet) regelt dat het decentraal bestuur (o.a. gemeenten) inwoners in staat stelt te participeren bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. Daarvoor wordt de regeling over inspraak in de Gemeentewet uitgebreid naar participatie. De gemeentelijke inspraakverordening uit 2004 wordt vervangen door de nieuwe Participatie- & Inspraakverordening Gemeente Meerssen 2022. In deze wet wordt verder het uitdaagrecht verankerd. De Wet versterking participatie betreft alle beleid van de gemeente. Het gemeentelijke beleids- en bestuursproces bestaat uit agendavorming, voorbereiding, besluitvorming, uitvoering en evaluatie van beleid. De laatste stap is bedoeld om waar nodig te kunnen verbeteren en doorontwikkelen. Op grond van de Wet versterking participatie is participatie wenselijk in alle fasen van het proces.

Omgevingswet

Op 1 juli 2022 treedt naar verwachting de Omgevingswet in werking. De nieuwe wet stimuleert participatie en maakt participatie in bepaalde gevallen verplicht. Inzet is dat participatie bijdraagt aan een grotere betrokkenheid van de samenleving bij beleidsvorming

en meer ruimte biedt voor maatschappelijke initiatieven in de fysieke leefomgeving. Het vroegtijdig betrekken van de omgeving zorgt ervoor dat verschillende perspectieven, kennis en creativiteit snel op tafel komen. Zo zorgt participatie voor meer draagvlak en betere besluiten. Dit kan tijdswinst opleveren. Op grond van de Wet versterking participatie op decentraal niveau moet de gemeente aangeven op welke wijze inwoners en maatschappelijke partijen bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid worden betrokken.

Wet maatschappelijk ondersteuning, Jeugdwet en Participatiewet

In deze wetten binnen het sociaal domein is participatie een belangrijk aandachtspunt, maar heeft dit begrip soms een andere betekenis. De Participatiewet is gericht op het zo snel mogelijk toeleiden van mensen naar de arbeidsmarkt. De Wmo heeft als doel mensen optimaal te laten deelnemen aan (participeren in) de samenleving, bijvoorbeeld via dagbesteding of vrijwilligerswerk, of door hen ondersteuning te bieden waardoor ze beter kunnen deelnemen aan de arbeidsmarkt.

Om structurele participatie van inwoners over de toepassing van deze wetten mogelijk te maken, heeft de gemeente één centraal aanspreekpunt in het leven geroepen: de Adviesraad Sociaal Domein. De ASD geeft vanuit een brede blik gevraagd en ongevraagd advies aan het gemeentebestuur en vangt daarvoor signalen op vanuit de bevolking. Dit staat los van hetgeen in deze notitie is geregeld, namelijk de wijze waarop inwoners - met en zonder beperkingen - kunnen participeren bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van overige plannen en beleid van de gemeente. Waarbij vanzelfsprekend is dat de Adviesraad Sociaal Domein ook in deze gevallen gevraagd en ongevraagd advies kan geven.

Informatie over de Adviesraad Sociaal Domein vindt u op www.meerssen.nl.

Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van mensen met een beperking

De gemeente is verplicht om in beleidsplannen aan te geven hoe zij de inclusie van inwoners met een beperking wil bevorderen, zodat inwoners met een beperking dezelfde toegang tot voorzieningen hebben als mensen zonder beperking. Ook moet de gemeente aangeven hoe zij bij beleids(uitvoerings)plannen inwoners met een beperking betreft.

Wet openbaarheid van bestuur (Wob)

De Wob geeft aan dat bestuursorganen uit eigen beweging informatie dienen te verschaffen over het beleid, inclusief de voorbereiding en de uitvoering, zodra dat in het belang is van een goed en democratisch bestuur. Verder is bepaald, dat de gemeente de informatie in begrijpelijke vorm moet verschaffen en op zodanige wijze dat belanghebbende burgers zoveel mogelijk worden bereikt en zij hun inzichten tijdig ter kennis kunnen brengen van de gemeente.

Van Wob naar Woo (per 1 mei 2022)

Op 1 mei 2022 wordt de Wet openbaarheid van bestuur vervangen door de Wet open overheid. Op grond van de Woo moet de gemeente steeds meer informatie actief openbaar maken, voor een breed publiek en op een vindbare en toegankelijke wijze. Omdat dit veel werk en aanpassing van systemen kost, gebeurt dit in kleine stapjes. Voor passieve openbaarmaking (openbaarmaking op verzoek) is de Woo vrijwel gelijk aan de Wob.

Wet digitale toegankelijkheid

Nederland wil een inclusief land zijn. Openbare voorzieningen moeten toegankelijk zijn voor iedereen, dus ook overheidswebsites. Digitale toegankelijkheid is verplicht voor alle overheidsinstanties.

Uitdaagrecht (Right to Challenge)

Bij een burgerinitiatief kan het ook gaan over bewoners of organisaties die een bestaande taak van de gemeente willen overnemen. Bijvoorbeeld als zij denken dat het beter of goedkoper kan. Deze vorm van participatie wordt het Right to Challenge of Uitdaagrecht genoemd (zie bijlage 10).

Op grond van de Wet versterking participatie op decentraal niveau kan de gemeenteraad besluiten om het Uitdaagrecht te verankeren in de gemeentelijke participatie- en inspraakverordening. Bij het overnemen van een gemeentelijke taak gaat het in de regel om het overnemen van een taak die onder verantwoordelijkheid van het college van b&w wordt uitgevoerd. Burgemeester en wethouders nemen dan de beslissing of de feitelijke uitvoering van die taak (of taken) aan een groep inwoners of een lokale maatschappelijke organisatie kan worden overgelaten.

In Nederland wordt geen specifiek onderscheid gemaakt tussen het Uitdaagrecht en het samenwerkingsrecht. Bij de overname van een gemeentelijke (publieke) taak door een groep inwoners, is er sprake van een samenwerkingsrecht. Hierbij moet rekening worden gehouden met het feit dat de primaire verantwoordelijkheid voor de uitvoering van gemeentelijke taken bij het gemeentebestuur zelf berust.

Het gemeentebestuur acht het daarom raadzaam om alvorens het Uitdaagrecht in de participatie- en inspraakverordening te verankeren eerst meer kennis te verzamelen over de mogelijke toepassingen en gevolgen van dit recht.

Voor een verdere toelichting op het Uitdaagrecht zie bijlage 10.

U kunt landelijke en lokale wet- en regelgeving raadplegen op www.overheid.nl

Ambitie gemeente Meerssen

Onze ambitie is:

- Burgerparticipatie die bijdraagt aan een vitale, inclusieve en duurzame gemeenschap.
- Zo vroeg, breed en inclusief mogelijk betrekken van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties bij de totstandkoming, uitvoering en evaluatie van beleid en plannen voor de gemeenschap.
- Onze burgers goed informeren over de gemeentelijke organisatie en beleidscyclus.
- Gemeentelijke informatie breed toegankelijk maken in heldere taal.
- Burgerinitiatieven die het algemene belang dienen waar mogelijk stimuleren en tegelijkertijd de uitgaven beheersen.
- De betrokkenheid van inwoners bij hun leefomgeving en medemens stimuleren en benutten.
- De grote opgaven die de huidige tijd aan ons stelt als gemeenschap tegemoet treden.
- Burgerparticipatie in de gemeentelijke beleidscyclus en cultuur verankeren.

Verkleinen informatie- en kennisachterstand

De Wet open overheid (per 1 mei 2022) is een belangrijke stap naar het verkleinen van de informatiekloof tussen gemeentebestuur en burgers. Gaandeweg zal steeds meer overheidsinformatie voor onze burgers beschikbaar zijn op internet. Om zich een gedegen mening te kunnen vormen, hebben burgers deze informatie hard nodig. Ook is het handig om te weten hoe beleid tot stand komt en wat de overwegingen zijn om tot dit beleid te komen. Online-presentaties en korte workshops in het gemeentehuis over het reilen en zeilen van de gemeente binnen het landelijke bestel zijn daarvoor een prima middel.

Verwachtingenmanagement

Binnen de huidige participatiemaatschappij is de gemeente één van de partners binnen de samenleving. Afhankelijk van het onderwerp en de beleidsruimte kan de rol van de gemeente in een participatietraject uiteenlopen van burgerparticipatie tot overheidsparticipatie. Bij burgerparticipatie neemt de gemeente het initiatief voor een plan en kunnen burgers meedenken of meedoen. Bij overheidsparticipatie voeren burgers een plan zelfstandig uit, en kan de gemeente met een vorm van ondersteuning aansluiten.

De rol van de gemeente verschilt per thema en is afhankelijk van de kracht van de samenleving. Sturen, regisseren, ondersteunen, faciliteren: de rol van de gemeente hangt af van het thema. Thema's kunnen gebiedsgericht of themagericht zijn.

Bij burgerparticipatie kan het om diverse varianten gaan. De participatieladder is dan een handig uitgangspunt. Soms gaat het om tijdig en interactief communiceren met inwoners. In andere gevallen gaat het om het vroegtijdig betrekken van burgers bij beleidsontwikkeling, of het ruimte bieden aan initiatieven van burgers. De gemeente kan bijvoorbeeld wijkbudgetten toekennen aan (een organisatie van) inwoners. Het gaat dan niet meer om het betrekken van burgers, maar om het zelfstandig uitvoeren van een plan of project. In bepaalde gevallen kan het onder voorwaarden zelfs gaan over het overdragen van taken en bevoegdheden.

Verder kan de gemeenteraad vanuit zijn vertegenwoordigende rol beslissen om beleid in samenspraak met burgers (en andere partijen binnen de samenleving) op te starten of verder te ontwikkelen. De burgers hebben in dat geval al een rol bij de vierjaarlijkse of jaarlijkse agendering van beleid.

Een belangrijk punt bij alle vormen van burgerparticipatie is een helder verwachtingenmanagement. Daarvoor moet de gemeente van meet af aan duidelijk maken wat wel of niet mogelijk is in een participatietraject. In welke fase van het beleidsproces vindt participatie plaats? Hoe vindt participatie plaats? Wie doen er mee? Hoe staat de gemeente ten opzichte van de inbreng van de participanten? Wat gebeurt er met de resultaten?

Door dit alles van meet af aan duidelijk te maken, weten onze inwoners dat ze serieus worden genomen en dat hun inbreng ertoe doet.

Representativiteit

De gemeente Meerssen telt ruim 18.000 inwoners. Bij het opstarten van een participatietraject dient het gemeentebestuur zich ervan bewust te zijn, dat de resultaten nooit volledig representatief kunnen zijn. Het gemeentebestuur kan er wel naar streven om zoveel mogelijk belangen te waarborgen. Dat kan dus ook via een belangenkoepel zijn, die het contact met de achterban onderhoudt. Daarnaast moet de gemeente vaker evalueren en de inwoners naar de tevredenheid over het resultaat vragen. Op die manier kan de gemeente voortdurend proberen te verbeteren.

Uitvoeringskalender

Deze nota geeft handvatten om gaandeweg te komen tot een intensievere betrokkenheid van de gemeenschap bij de totstandkoming, uitvoering en evaluatie van gemeentelijk beleid, plannen en projecten.

De organisatie en evaluatie van een participatietraject (of participatie- en inspraaktraject) behoort tot het takenpakket van de betreffende beleidsambtenaar of projectleider.

Om de nieuwe werkwijze binnen de gemeentelijke werkprocessen te borgen, leggen de gemeentelijke projectleiders de planning van participatie- en inspraak rond gemeentelijke plannen en projecten bij het begin van elk begrotingsjaar vast in een gemeentebrede (en organisatiebrede) uitvoeringskalender. Hierdoor wordt van meet af aan duidelijk of er tussen de verschillende plannen en projecten raakvlakken zijn. Het gemeentelijke management bewaakt dat de uitvoeringskalender binnen het begrotingsjaar voortdurend wordt bijgewerkt.

De medewerkers kunnen de uitvoeringskalender raadplegen op intranet. De inwoners kunnen de uitvoeringskalender raadplegen in de Participatiewijzer op www.meerssen.nl. Zij worden actief over de afzonderlijke participatie- en inspraaktrajecten geïnformeerd via kennisgevingen in de gemeentelijke media.

Uitgangspunten participatiebeleid

Het gemeentebestuur maakt tijdig de keuze om burgerparticipatie in te zetten.

Het college van burgemeester en wethouders bepaalt tijdig en gemotiveerd of burgerparticipatie mogelijk is en hoe deze wordt ingezet conform de overige uitgangspunten in deze nota. Vanuit zijn signalerende, kaderstellende en controlerende taak kan de gemeenteraad het college opdracht geven om over een bepaald onderwerp burgerparticipatie te organiseren. Daarvoor kan de raad voor het betreffende onderwerp zelf kaders en randvoorwaarden formuleren.

De gemeente vertegenwoordigt het algemeen belang.

Het gemeentebestuur zorgt ervoor dat ook de belangen van kwetsbare en minder zichtbare doelgroepen boven tafel komen. Daarbij is het belangrijk om de representativiteit te bewaken. Ook de mate van contact van participanten met de achterban is van groot belang.

Participatie is een vast aandachtspunt binnen het bestuurlijke besluitvormingstraject.

Elke kaderstellende of startnotitie en elk projectplan wordt standaard voorzien van een communicatie- en participatieparagraaf. Hierin wordt de keuze voor een participatieniveau (participatieladder, zie bijlage 2) en participatievorm (werkwijze, zie bijlage 5) aan het college voorgelegd. Hierbij wordt ook aangegeven of na het participatietraject nog sprake is van formele inspraak. De keuze voor (het niveau van) burgerparticipatie wordt daarmee vooraf bestuurlijk vastgesteld. Dit is belangrijk om de verwachtingen tussen de betrokken partijen en de gemeente goed met elkaar af te stemmen.

Elk participatietraject is maatwerk.

Er zijn vele vormen en mogelijkheden voor participatie. Elk participatietraject is maatwerk. Afhankelijk van het onderwerp, de doelgroep, de trede van de participatieladder en de fase binnen het beleids- en bestuursproces wordt een geschikte vorm gekozen voor de uitvoering

van het participatietraject. Al bij de ontwikkeling van een project of plan dient de projectleider of beleidsambtenaar rekening te houden met de tijd, menskracht en financiële middelen die nodig zijn voor het participatie- (en waar van toepassing inspraak-) traject.

De gemeente spant zich in om alle belanghebbenden actief te betrekken.

Bij de totstandkoming van beleid of plannen is het belangrijk dat iedereen de kans heeft om zijn stem te laten horen. Bij participatietrajecten weten veel mensen de weg naar de gemeente te vinden. Bij stille, vaak kwetsbare doelgroepen is dat minder het geval. Hiervoor is nodig, dat de gemeente de weg naar de inwoners weet te vinden. Door hen actief te betrekken, kan de gemeente wensen en behoeften zo goed mogelijk in beeld brengen en ontstaat er bij het in kaart brengen van behoeften, meningen en suggesties een betere afspiegeling van de bevolking en legitimatie van beleid.

De gemeente informeert inwoners tijdig en volledig over wat zij kunnen verwachten.

We informeren inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties tijdig en volledig over het onderwerp van participatie, hun rol en de manier waarop het participatietraject vorm krijgt. De participanten weten vanaf het begin hoe het participatietraject eruit gaat zien en wat met de uitkomsten gaat gebeuren. Het is duidelijk waaraan zij kunnen deelnemen, wat het doel is van hun inzet, hoe het proces wordt ingericht en wat de mate van invloed is die zij kunnen uitoefenen.

De gemeente weegt de inbreng van inwoners mee in de uiteindelijke beslissing en maakt de afwegingen en resultaten daarvan zichtbaar.

De inbreng van participanten wordt schriftelijk vastgelegd. In de motivatie van het besluit besteden we aandacht aan de argumenten die naar voren zijn gebracht. We laten aan de participanten weten wat er met hun inbreng is gebeurd en leggen uit of en hoe deze een plek heeft gekregen in het beleid, project of het plan. We nemen het resultaat van het participatietraject op in de college- en raadsvoorstellen en geven daarbij aan welke afwegingen er hebben plaatsgevonden. Door de resultaten en het gevolgde participatietraject via de gemeentelijke media te delen, zullen ook andere inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties zich eerder geroepen voelen om deel te nemen aan een participatietraject.

Resultaten uitdragen

Om het gemeentelijke participatiebeleid te laten slagen, moeten we onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties enthousiast maken. We doen dit door verhalen over burgerparticipatie en burgerinitiatieven te delen. Dat gebeurt onder andere via de gemeentelijke website, nieuwsbrief, sociale media, het plaatselijke huis-aan-huisblad en hopelijk ook via de participanten zelf. Als zij aan den lijve ondervinden dat burgerparticipatie

goed werkt en de gemeente wat dat betreft een goede partner is, zullen zij hun verhaal op enthousiaste wijze met anderen delen.

Jaarlijkse evaluatie

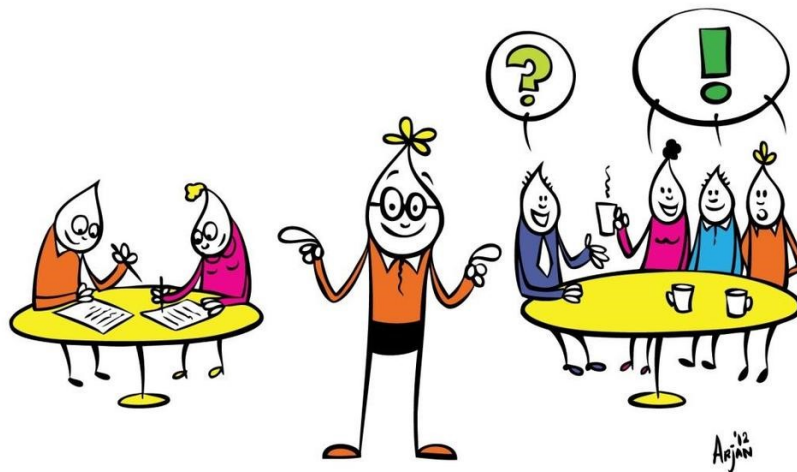
Om het burgerparticipatiebeleid en de uitvoering daarvan op effectiviteit te kunnen monitoren, wordt elk participatietraject standaard geëvalueerd. De wijze van evalueren van een burgerinitiatief wordt afhankelijk van de rolverdeling door het gemeentebestuur bepaald. Over de wijze waarop uitvoering is gegeven aan het participatie- en inspraakbeleid wordt jaarlijks via de jaarrekening verslag gedaan aan de gemeenteraad.

Doorontwikkelen participatiebeleid

De maatschappij verandert voortdurend. Vraag is hoe de behoefte aan participatie en zelforganisatie zich verder ontwikkelt. De kennissamenleving en het intensief gebruik van internet en sociale media zorgen ervoor dat burgers razendsnel geïnformeerd en georganiseerd zijn. Ook komen er steeds meer participatievormen en -instrumenten.

Bestuurs- en beleidscyclus: participatie vanaf het prille begin

Het nieuwe participatiebeleid biedt ook een mooie kans om de gemeentelijke beleidsagenda beter af te stemmen op de behoefte. Voor dit doel kan de gemeenteraad beslissen om de inwoners (in de vorm van bijvoorbeeld een eendaagse burgertop) te laten participeren bij de vierjaarlijkse en/of jaarlijkse agendering en evaluatie van beleid.

“Wat gaat goed, wat kan beter?”

Buurtnetwerken

In de gemeente Meerssen zijn diverse buurtnetwerken actief. Een buurtnetwerk is een overlegplatform dat bestaat uit een groep betrokken buurtbewoners uit het betreffende dorp. Bunde, Geulle, Rothem en Ulestraten hebben elk een eigen buurtnetwerk. In Meerssen is sinds enige tijd geen buurtnetwerk meer actief.

Oorspronkelijk waren de buurtnetwerken bedoeld om de afstand tussen inwoners en gemeente te verkleinen, om wensen en problemen in het dorp sneller te signaleren en daardoor de kwaliteit van de directe leefomgeving beter te kunnen bewaken.

Deze rol is er nog steeds, maar in de loop der jaren hebben de buurtnetwerken zich bovendien ontwikkeld tot waardevolle partners van de gemeente, die elk op geheel eigen wijze invulling geven aan hun taak. Zij geven de gemeente gevraagd en ongevraagd advies, zijn katalysator van burgerinitiatieven en kunnen ook zelf (burger-) initiatieven ontplooiën, die ten goede komen aan de betreffende buurt/wijk/dorp.

Informatie over de buurtnetwerken vindt u op www.meerssen.nl.

Dorpsontwikkelingsplannen

Steeds meer bewoners zetten zich in voor het behoud van de leefbaarheid van hun dorp. De gemeente vervult daarbij een verbindende rol. Voor dit doel is de gemeente aan de slag gegaan met dorpslabs. Tijdens deze dorpsbijeenkomsten gaan inwoners met elkaar in gesprek om hun dorp klaar te maken voor huidige en toekomstige generaties. Iedereen in het dorp kan meedoen, jong en oud, mensen met en zonder beperking. Inmiddels hebben dorpslabs plaatsgevonden in Bunde en Rothem. Dit heeft geresulteerd in dorpsontwikkelingsplannen met concrete plannen en ideeën.

Informatie over de participatievorm 'dorpslabs' vindt u op www.dorpslab.org.

Adviesraden

In de gemeente Meerssen zijn diverse adviesplatforms actief, die het gemeentebestuur gevraagd en ongevraagd adviseren over gemeentelijke plannen en beleid. Dit zijn de Adviesraad Sociaal Domein, de Buurtnetwerken, de Stichting Duurzaam Meerssen en het Groenplatform.

Informatie over de adviesraden vindt u op www.meerssen.nl.

Jongeren

Jongeren hebben de toekomst. Dat weet iedereen. De ervaringen, ideeën en oplossingen van jongeren zijn gegarandeerd een belangrijke bron van inspiratie. Maar hoe boor je die aan? Hoe kan de gemeente de betrokkenheid van jongeren bij het gemeentelijke beleid vergroten? Door o.a. gastlessen op de scholen en klassenbezoeken aan het gemeentehuis heeft het gemeentebestuur actief burgerschap en burgerschapscompetenties onder de aandacht gebracht van jongeren. Een recente rondvraag bij jongeren heeft uitgewezen dat er weinig belangstelling is voor deelname aan een jongerenraad. De jongeren hebben aangegeven in welke gevallen en op welke manier ze wel willen meedenken met de gemeente. Dit wordt in de komende periode in samenspraak met jongeren verder uitgewerkt.

Alvast enkele uitgangspunten:

- In de eerste plaats is belangrijk dat de gemeente naar de jongeren toe gaat. Jongeren zijn te vinden op scholen, bij verenigingen en op sportlocaties.
- Om jongeren bij een activiteit te betrekken, moet de gemeente een tijdstip kiezen dat jongeren uitkomt, bijvoorbeeld 's avonds.
- Ambtelijke taal in de communicatie met jongeren werkt niet. Ze vinden dat saai en snappen het vaak niet. Communicatie moet kort en duidelijk zijn.
- Jongeren zijn het beste via via voor een activiteit te werven (bijvoorbeeld onder jongeren die dezelfde interesses of problematiek delen). Belangrijk is dat jongeren met elkaar aan de slag kunnen gaan. Dat motiveert.
- Jongeren zijn handig met online tools. Deze maken het mogelijk om op een laagdrempelige manier met de gemeente mee te denken, onafhankelijk van plaats en tijd. En jongeren houden niet van facebook. Daar willen ze niet mee werken. Zelf weten ze het beste wat wel werkt. Dus vraag.
- Jongeren houden wel van een spelletje. Een wedstrijdement helpt om het enthousiasme te vergroten.
- Bij het uiten van meningen is het belangrijk dat de veiligheid en anonimiteit van de jongeren wordt gewaarborgd.
- Door te zorgen voor combinaties waarbij jongeren en volwassenen (in betreffend geval: ouderen) samenwerken of zelfs in elkaars schoenen komen te staan, leren verschillende generaties elkaars denk- en leefwereld beter kennen en zullen zij meer voor elkaar over hebben.

- Het is belangrijk om ook beïnvloeders van jongeren te betrekken. Dat kunnen ouders of verzorgers zijn, maar ook leraren, jongerenwerkers, sportcoaches en influencers.
- Jongeren meekrijgen in een project is super, maar we moeten er dan wel voor zorgen dat het niet te lang duurt en dat er concrete resultaten zijn, waarmee echt iets wordt gedaan.

Kinderen

De kinderen van nu zijn de volwassenen van de toekomst. Ook zij hebben het recht om te participeren, om gehoord te worden als het gaat om plannen of beleid dat invloed heeft op hun leven. Om zich een mening te kunnen vormen, moeten kinderen wel voldoende informatie krijgen. Samen met de basisscholen in onze gemeente willen we bekijken hoe we kinderp participatie het beste kunnen vormgeven. Het oprichten van een kinderraad en het benoemen van een kinderburgemeester behoort wellicht tot de mogelijkheden. Door onder andere bijeenkomsten in spelvorm (Democracy van Prodemos) heeft het gemeentebestuur de kinderen van diverse basisscholen laten kennismaken met het reilen en zeilen van de gemeente en actief burgerschap.

Bronvermelding

aandeslagmetdeomgevingswet.nl

burgerkrachtlimburg.nl

doedemocratie.net

informatiehuishouding.nl

lokale-democratie.nl

movisie.nl

overheid.nl

prodemos.nl

nationaleombudsman.nl

vng.nl

un.org

BIJLAGEN (Toelichting)

De bijlagen zijn bedoeld:

- Als hulpmiddel voor initiatiefnemers. Deze informatie is in uitgebreidere vorm beschikbaar op de gemeentelijke website. De informatie wordt regelmatig aangevuld en op grond van de ervaringen verbeterd / geactualiseerd. Directe link: www.meerssen.nl/participatiewijzer.
- Als hulpmiddel voor medewerkers die de gemeenteraad of het college van b&w adviseren. Deze informatie is in uitgebreidere vorm beschikbaar op het gemeentelijke intranet. De informatie wordt regelmatig aangevuld en op grond van de ervaringen verbeterd / geactualiseerd.

BIJLAGE 1 - Bestuurs- en beleidscyclus

Het gemeentebestuur werkt volgens een vierjaarlijkse bestuurs- en beleidscyclus. Die begint meteen na de gemeenteraadsverkiezingen. Op 16 maart 2022 kiezen de kiesgerechtigde inwoners van de gemeente een nieuwe gemeenteraad. De politieke partij met de meeste stemmen gaat aan de slag om een coalitie (samenwerking) met andere partijen te vormen. Als zij erin slagen om tot een bestuursakkoord te komen, dragen ze een aantal wethouders voor, die na benoeming door de gemeenteraad samen met de burgemeester als voorzitter het dagelijkse bestuur van de gemeente gaan vormen.

De burgemeester is voorzitter van het college van b&w en voorzitter van de gemeenteraad. De burgemeester heeft daarnaast een aantal eigen aandachtsgebieden en bestuurlijke verantwoordelijkheden. De burgemeester is o.a. verantwoordelijk voor de algemene coördinatie en openbare orde en veiligheid en vertegenwoordigt de gemeente in juridische aangelegenheden.

De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan van de gemeente. De gemeenteraad bepaalt de kaders voor het gemeentelijke beleid en ziet in een controlerende rol toe op een goede uitvoering van het dagelijkse beleid door het college van b&w. Een verdere belangrijke taak van de gemeenteraad is om gemeentelijk beleidsplannen vast te stellen en de belangrijkste financiële besluiten te nemen.

Vanuit hun volksvertegenwoordigende (politieke) rol geven de gemeenteraadsleden signalen vanuit de gemeenschap door aan het college van b&w. Als dagelijks bestuur van de gemeente is het college van b&w verantwoordelijk voor de voorbereiding en uitvoering van beleid, plannen en projecten door de ambtelijke organisatie. Voor dit doel legt het college van b&w elk jaar een begroting voor aan de gemeenteraad. De begroting bestaat uit een jaarprogramma en een meerjarenprogramma. De begroting is onderverdeeld in aandachtsgebieden: Algemeen bestuur, Veiligheid, Verkeer, vervoer en waterstaat, Onderwijs, Sport, cultuur en recreatie, Sociaal domein, Volksgezondheid en milieu, Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing en Algemene dekkingsmiddelen.

De ontwikkeling van beleid gebeurt in fasen. Dit zijn:

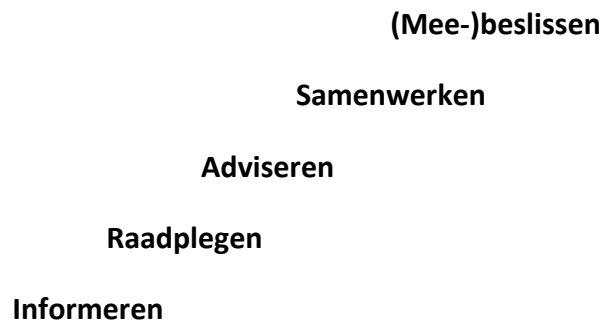
- agendavorming
- voorbereiding
- besluitvorming
- uitvoering
- evaluatie
- doorontwikkeling

Participatie niet altijd verplicht, wel wenselijk

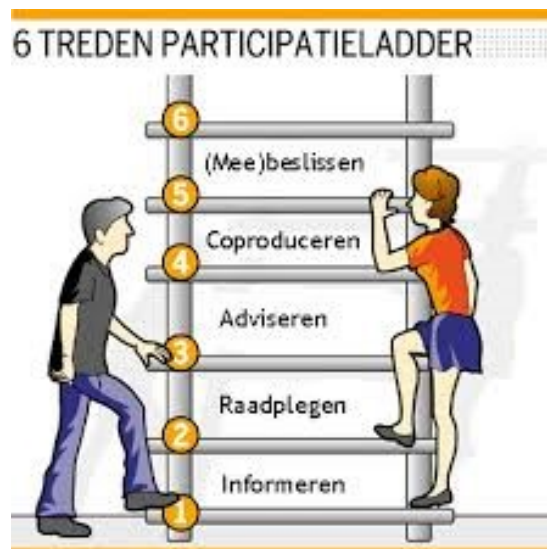
Op grond van de Wet versterking participatie stimuleert de wetgever participatie in alle fasen van het beleidsproces. Dit betekent niet dat participatie in alle fasen verplicht is. Bovendien is burgerparticipatie in alle fasen zelden haalbaar. Wel dient het gemeentebestuur in alle fasen van de bestuurs- en beleidscyclus te overwegen of participatie wenselijk is. Bijvoorbeeld ter voorbereiding of evaluatie van de gemeentelijke (meerjaren-) begroting. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties kunnen onderwerpen ter agendering aandragen, of een rol hebben bij de beoordeling van de effecten van het gevoerde beleid.

BIJLAGE 2 - Participatieladder

De participatieladder werd in 1969 bedacht door politiek adviseur en sociologe Shelly Arnstein. De gemeente gebruikt de participatieladder om te beoordelen welke graad van participatie binnen de bestuurs- en beleidscyclus het meest geschikt is. De participatieladder kent vijf treden. De mate van invloed stijgt naarmate de participant hoger op de ladder stijgt.

Bij door de gemeente georganiseerde burgerparticipatie geldt in alle gevallen dat het gemeentebestuur eindverantwoordelijk is en de uiteindelijke beslissing neemt. Dit kan ook een beslissing zijn waarbij het college van b&w of de gemeenteraad een kader aangeeft waarbinnen de beslissingsbevoegdheid wordt gedelegeerd aan een bepaalde groep inwoners.

BIJLAGE 3 - Afwegingskader voor de organisatie van burgerparticipatie

Stap 1: Is het onderwerp geschikt voor participatie?

- a. Hebben inwoners, bedrijven en/of maatschappelijke organisaties betrokkenheid bij, kennis over en/of ervaring met dit onderwerp?
- b. Verwachtingenmanagement: is er ook wel ruimte om iets te kiezen of te vinden? Vormt bestaande wet- en regelgeving geen belemmering? Is er voldoende financiële ruimte?

Stap 2: Zijn noodzakelijke randvoorwaarden vervuld?

- a. Hebben we nog voldoende tijd voor een participatietraject?
- b. Is er voldoende geld en menskracht beschikbaar voor de organisatie en begeleiding van het participatietraject?
- c. Kunnen we vooraf, tijdens en na afloop zorgen voor goede communicatie?

Stap 3: Wat is het doel van participatie?

Het doel van de participatie geeft richting aan de keuze voor een participatievorm.

Verhogen kwaliteit

Kies een participatievorm waarbij een goed geïnformeerde, bij voorkeur deskundige groep mensen adviezen formuleert over een plan of beleid.

Vergroten draagvlak (begrip en betrokkenheid)

Kies een participatievorm waardoor zoveel mogelijk inwoners, ondernemers en/of maatschappelijke organisaties kunnen meedenken of meedoen.

Combinatie van draagvlak vergroten en kwaliteit verhogen

Kies een combinatie van participatievormen.

Stap 4: Wie moeten erbij betrokken worden en wat zijn hun belangen?

Het is belangrijk om goed in beeld brengen wie de belanghebbenden zijn in het participatietraject. Dit kunnen zijn: huidige bewoners, toekomstige bewoners, ondernemers, winkeliers, maatschappelijke organisaties, schoolbesturen, leerlingen en hun ouders, de buurtnetwerken, belangengroepen en ga zo maar door. Ook is het raadzaam om alvast een inschatting te maken van hun belangen bij het plan of nieuwe beleid.

Stap 5: Welk participatieniveau is geschikt en welke verantwoordelijkheid krijgen de deelnemers?

Hierbij bepaalt het gemeentebestuur welke invloed belanghebbenden kunnen hebben. Welke trede van de participatieladder is van toepassing: gaat de gemeente informeren of raadplegen, of is er sprake van adviseren, samenwerken (cocreëren), meebeslissen (of zelfs loslaten). Bij het toenemen van de verantwoordelijkheid van deelnemers en hun invloed op het proces neemt ook de verplichting toe van de gemeenteraad en het college van b&w om de resultaten mee te wegen in de besluitvorming.

Stap 6: Welke participatievorm is van toepassing?

Niet alle vormen van participatie zijn voor alle mensen geschikt. In de gebruikelijke overlegvormen komen de verbaal sterke mensen meestal meer aan het woord dan mensen die minder goed uit hun woorden komen. Laagdrempelige gesprekken op natuurlijke vindplaatsen bieden goede alternatieven voor jongeren, ouderen, laaggeletterden en mensen met een verstandelijke beperking. Bij de keuze van de participatievorm speelt ook de beleidsfase een rol: is er sprake van agendering, ontwikkeling, besluitvorming of evaluatie?

Stap 7: Maak een communicatie- en participatiekalender

Ieder ontwikkelingstraject heeft een eigen planning. Deze vormt de basis om te bepalen op welke momenten de gemeente met de verschillende doelgroepen communiceert en om hun inbreng vraagt. Daarbij moet voldoende tijd worden ingepland voor het verwerken van de ingebrachte ideeën en opmerkingen. Ook staat in de kalender beschreven wanneer en hoe (bijvoorbeeld via welk kanaal) de gemeente met de verschillende doelgroepen communiceert.

Stap 8: Evalueer het participatietraject na afloop

Aan het eind van het hele traject is het nodig de aanpak te evalueren. Door verbeterpunten te delen, kunnen andere medewerkers en organisaties hier hun voordeel mee doen.

BIJLAGE 4 - Handvatten voor het inrichten van een participatietraject

Een participatietraject doorloopt een aantal fases:

1. opstellen kaderstellende of startnotitie (ontwikkelen nieuw beleid, plan of project)
2. opstellen communicatie- en participatieplan
3. bekendmaken plan inclusief participatietraject
4. uitvoeren participatietraject
5. opstellen eindverslag en advisering aan het bestuursorgaan
6. terugkoppeling naar de participanten met verduidelijking van de afwegingen
7. in betreffend geval geval: formele inspraakprocedure
8. terugkoppeling naar insprekers met verduidelijking van de afwegingen
9. bekendmaking eindresultaat
10. evaluatie (inclusief conclusies en aanbevelingen ter verbetering)

Communicatie- en participatieparagraaf ter informatie naar de gemeenteraad

In elke kaderstellende of startnotitie en in elk projectplan wordt in een communicatie- en participatieparagraaf de keuze van een participatiemodel en de keuze van de mate van participatie voor instemming voorgelegd aan het college van b&w. In de paragraaf wordt ook aangegeven of er na participatie nog sprake is van formele inspraak.

Bij participatie over beleid, grote plannen en projecten wordt de communicatie- en participatieparagraaf via een raadsinformatiebrief ter kennis gebracht van de gemeenteraad.

Als er geen participatie plaatsvindt bij grote plannen of projecten

Indien het college van b&w bij grote plannen of projecten besluit om af te zien van participatie, staat dit met redenen omkleed eveneens beschreven in de communicatie- en participatieparagraaf. Het besluit om af te zien van participatie wordt via een raadsinformatiebrief ter kennis gebracht van de gemeenteraad.

In de communicatie- en participatieparagraaf komen in hoofdlijnen aan de orde:

- wie de belanghebbenden zijn;
- of participatie wettelijk verplicht is;
- welke trede van de participatieladder het college kiest;
- of een uitgebreid communicatie- en participatieplan nodig is en wanneer dit klaar zal zijn;
- de beoogde start- en einddatum van de participatie;
- of advisering nodig is van de Adviesraad Sociaal Domein, de Buurtnetwerken, Stichting Duurzaam Meerssen of het Groenplatform;
- of na afronding van het participatietraject nog formele inspraak nodig is op het concept-plan.

Communicatie- en participatiekalender

Na vaststelling van de kaderstellende of startnotitie wordt (indien het college dit bij de vaststelling aangeeft) een communicatie- en participatieplan gemaakt.

Een aantal belangrijke zaken die in het communicatie- en participatieplan aan de orde komen:

- doelstelling waaruit de waarde van het participatietraject blijkt;
- de rol en positie van de participanten in het participatietraject;
- bij wie de verantwoordelijkheid voor het participatietraject wordt gelegd;
- wie er deelnemen aan het participatietraject;
- de trede op de participatieladder (eventueel per fase van het participatietraject);
- de financiële randvoorwaarden en verantwoordelijkheden;
- een communicatieaanpak per fase van het participatietraject;
- werkvormen en organisatie van het participatietraject, inclusief procesafspraken met alle participanten. (Denk aan: hoeveel bijeenkomsten, werkwijze, verslaglegging);
- verantwoordelijkheid en rolverdeling bij de uitvoering van het participatietraject op alle onderdelen: inhoud, voorzitterschap tijdens bijeenkomsten, communicatie, rol van projectleiding, bestuursorganen enzovoort;
- de tijdsplanning;
- invulling van de onafhankelijke ondersteuning voor participanten (bijv. budget),
- afspraken over reactietermijnen voor de participanten en eventuele formele of wettelijk verplichte besluitvorming,
- het moment waarop het participatietraject eindigt en de manier waarop participanten er daarna bij betrokken blijven. Denk aan (interim-)beheer en het recht op inbreng of controle tijdens de uitvoering van het plan of beleid.

Tussentijdse evaluatie

Bij iedere stap in het proces wordt vastgesteld of bijstelling van het communicatie- en participatieplan nodig is. Klopt de planning nog? Zijn er nieuwe actoren? Zijn er andere middelen nodig?

Bekendmaking

Nadat een besluit over het starten van een participatietraject is genomen, zorgt de verantwoordelijke medewerker voor een officiële mededeling via het elektronische Gemeenteblad en een mededeling van het besluit op de gemeentepagina in het plaatselijke huis-aan-huisblad.

Eindverslag

Ter afronding van de participatie maakt het bestuursorgaan een eindverslag. In het eindverslag worden opgenomen: een overzicht van de gevolgde procedure, een weergave van de inbreng van degenen die hebben deelgenomen aan het participatietraject en een overzicht van de afspraken die op basis van het participatietraject zijn gemaakt. Indien het participatietraject het karakter heeft van raadplegen, adviseren of cocreëren geeft de gemeente een inhoudelijke reactie op de inbreng. Daarbij wordt met redenen omkleed aangegeven op welke punten al dan niet tot aanpassing van het beleidsvoornemen of plan wordt overgegaan. Het verslag maakt deel uit van het voorstel dat ter besluitvorming wordt aangeboden en wordt op de gebruikelijke wijze openbaar gemaakt.

Evaluatie

Elk participatietraject wordt standaard geëvalueerd. Door verbeterpunten te delen, kunnen andere medewerkers en organisaties hier hun voordeel mee doen.

BIJLAGE 5 - Participatievormen

Trede participatieladder	Participatievorm (voorbeelden)
<p>Informereren</p> <p>De gemeente informeert inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en/of andere belanghebbenden en belangstellenden over gemeentelijk beleid. Er is geen ruimte voor participatie, of participatie volgt op een later moment.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie via de gemeentelijke media of tijdens een bijeenkomst (online of fysiek) • Schriftelijke informatie (bewonersbrief, gemeentepagina)
<p>Raadplegen</p> <p>De gemeente wil graag de mening horen van de inwoners. Wat leeft er, wat speelt er? Zijn er nieuwe ideeën? De gemeente is niet verplicht om suggesties over te nemen, maar houdt er wel zoveel mogelijk rekening mee.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Meedenkbijeenkomsten (online of fysiek) • Polls / Enquêtes • Klankbordgroepen • Inloopbijeenkomsten • Reactieformulieren voor suggesties, ideeën en opmerkingen • Wijkschouwen (Raad on Tour) • Toekomstwandelingen • Jong/oud-tandems • Spreekrecht gemeenteraad • Spreekuren collegeleden • Visietheken • Dorpslabs • Burgertop
<p>Adviseren</p> <p>De gemeente nodigt (vertegenwoordigers van) inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en/of andere relevante partijen uit om gevraagd en ongevraagd suggesties of oplossingen aan te dragen voor een bepaald vraagstuk. Dit kan bij de agendering, ontwikkeling, uitvoering, evaluatie en doorontwikkeling van beleid zijn. Het college en</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Adviesraad Sociaal Domein • Buurtnetwerken • Groenplatform • Stichting Duurzaam Meerssen <p><i>Mogelijk in de toekomst:</i> <i>Kinderraad</i> <i>Jongerenplatforms</i></p>

<p>de raad moeten goede argumenten hebben om hun adviezen niet op te volgen.</p>	
<p>Cocreëren (samenwerken)</p> <p>Participanten zoeken samen met de gemeente naar oplossingen; het college houdt zich aan de resultaten van het overleg. De gemeenteraad kan nog anders beslissen, maar moet het besluit dan wel goed kunnen uitleggen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Projectgroep • Werkgroep • Atelier (ontwerp) • Workshops
<p>(Mee-) beslissen</p> <p>Op deze trede is de invloed van betrokkenen het grootst. Het gemeentebestuur stelt kaders maar laat het maken van keuzes over aan de betrokken partners. De ambtenaren hebben een adviserende rol.</p> <p>Dit laat onverlet dat het gemeentebestuur altijd eindverantwoordelijk is voor de gemaakte keuze.</p>	<p>De participanten kiezen voor een werkvorm. De gemeente geeft desgevraagd advies.</p>

Bij de inzet van communicatie en participatievormen houdt de gemeente Meerssen rekening met de belangen (actief benaderen, communicatie op maat) van specifieke doelgroepen.

BIJLAGE 6 – Bekendmaking toepassing burgerparticipatie

Nadat een besluit tot toepassing van participatie is genomen zorgt de verantwoordelijke medewerker ervoor, dat er een officiële mededeling van het besluit komt in het Gemeenteblad en huis aan huis weekblad.

(Voorbeeld bekendmaking)

Officiële Bekendmaking

Denk mee over (onderwerp)

(Het bestuursorgaan) van de gemeente Meerssen is bezig met (nadere toelichting op het betreffende voornemen, het belang daarvan en voor welke doelgroepen, de fase van het beleidsproces waarin de gemeente zich bevindt, de beoogde datum van besluitvorming).

Waarom publiceert de gemeente Meerssen dit bericht?

Het nieuwe *(beleid / plan / project)* kan gevolgen voor je hebben. Met dit bericht nodigen we je uit om over de plannen mee te denken voordat *(het bestuursorgaan)* een besluit neemt. Samen hopen we tot goede plannen te komen en bezwaren achteraf te voorkomen.

Hoe kun je meedoen?

(Geef een toelichting op de planning van het participatietraject, de beoogde participanten, de participatievormen, en of er nog formele inspraak volgt en/of bezwaarmogelijkheden zijn).

Wat gebeurt er met de resultaten van de meedenkronde?

De projectleider verwerkt de meedenkreacties en de afwegingen van het bestuursorgaan naar aanleiding van de reacties in een overzichtelijk meedenkverslag. Het verslag bevat ook informatie over de planning van de gemeentelijke besluitvorming *(en indien van toepassing: eventuele inspraak- en/of bezwaarmogelijkheden)*. De gemeente maakt het verslag (zonder naamsvermelding) openbaar via de gemeentelijke website. De deelnemers worden van de plaatsing op de hoogte gesteld. Voor mensen zonder internet is een papieren verslag verkrijgbaar.

Heb je vragen over deze bekendmaking?

Bel het gemeentelijke Klant Contact Centrum via telefoonnummer 14 043, of stuur een mailtje naar info@meerssen.nl.

Meer weten over participatie en inspraak in de gemeente Meerssen?

Raadpleeg de informatie op www.meerssen.nl/participatiewijzer, of bel het gemeentelijke Klant Contact Centrum via telefoonnummer 14043.

BIJLAGE 7 - Leidraad bij de organisatie van burgerinitiatieven

Wat verwacht de gemeente van initiatiefnemers die steun of een vergunning van de gemeente vragen?

We gaan ervan uit dat initiatiefnemers die een idee of plan hebben, dit zelf zover mogelijk uitwerken. Daarbij is het uitgangspunt dat het initiatief brede steun heeft van omwonenden en dat inwoners en belanghebbenden het initiatief steunen door mee te helpen of het initiatief te sponsoren.

Stappenplan

Om het idee te realiseren, doorlopen de initiatiefnemers vijf stappen.

Stap 1: Zorg voor een duidelijk plan of idee

Hoe duidelijker het plan of idee is, hoe sneller het gerealiseerd kan worden. De gemeente kan daarbij adviseren.

Geef een duidelijke beschrijving (van plan, idee, initiatief, project, activiteit. Bepaal zelf hoe je het initiatief wilt noemen.)

Maak duidelijk wat het initiatief bijdraagt aan de leefbaarheid.

Geef duidelijk aan wat de plaats is waar de activiteit plaatsvindt, of waar iets verbeterd of veranderd moet worden.

Maak zo nodig een tekening.

Bij een activiteit: geef de datum, begintijd en eindtijd. Bij een project: maak een planning.

Maak een globale kostenraming. Noem de hoogte van het bedrag dat nodig is voor de uitvoering en het eventuele beheer voor instandhouding van het plan of initiatief.

Geef aan welke (financiële) bijdrage van de gemeente je verwacht. Geef ook aan of er andere bronnen van inkomsten zijn. Wellicht ga je een financiële bijdrage vragen van toekomstige deelnemers of gebruikers. Of is financiële steun toegezegd door sponsors.

Houd er rekening mee dat voor de activiteit of het plan een vergunning nodig kan zijn. Neem daarom bij het ontstaan van een idee altijd even contact op met de gemeente.

Stap 2. Een initiatief realiseer je niet alleen (er moet draagvlak zijn)

Het initiatief moet altijd ondersteund worden door meerdere mensen. Als het initiatief in de openbare ruimte plaatsvindt, zal de gemeente nadrukkelijk vragen of er draagvlak is bij direct omwonenden. In sommige gevallen zullen wij om een handtekeningenlijst vragen.

Vermeld of mensen bereid zijn om het initiatief te ondersteunen of om mee te helpen. Denk hierbij aan burens, andere omwonenden, ondernemers of maatschappelijke organisaties. Voor

het slagen van het initiatief is het belangrijk rekening te houden met alle belanghebbenden. Geef ook aan of er tegenstanders zijn.

Initiatiefnemers moeten hun plan of idee ondertekenen met vermelding van hun naam, postadres, telefoonnummer en e-mailadres. Wijs een contactpersoon aan als er meerdere initiatiefnemers zijn.

Stap 3. Dien het initiatief in

Wij adviseren initiatiefnemers om hun plan tijdens een gesprek met onze medewerkers in te dienen, zodat zij kunnen adviseren over bijvoorbeeld benodigde vergunningen. Als een plan niet haalbaar is, denken de medewerkers mee om te kijken wat mogelijk is om het plan wel haalbaar te maken. Je kunt het initiatief natuurlijk ook schriftelijk indienen.

Stap 5. Binnen vier weken hoor je van ons

Als het idee 'af' is en bij de gemeente wordt ingediend streven wij ernaar om binnen vier weken een reactie te geven. In de reactie staat:

Hoe de gemeente tegenover het idee staat.

Wat de gemeente kan betekenen voor het initiatief en hoelang het ongeveer duurt totdat er een beslissing over is genomen.

Wie je vaste aanspreekpunt is.

Vragen?

Je vindt deze informatie op www.meerssen.nl/participatiewijzer. Heb je na het lezen van de informatie in de Participatiewijzer vragen? Neem contact op met het gemeentelijke Klant Contact Centrum voor meer informatie. Je kunt het KCC bellen via telefoonnummer 14043, of stuur een mailtje naar info@meerssen.nl.

BIJLAGE 8 - Spelregels burgerinitiatieven

Algemeen

Burgerinitiatieven bevorderen de leefbaarheid en/of versterken de gemeenschap.

Spelregels voor de gemeente

1. De gemeente ondersteunt burgerinitiatieven:

a. die voldoende steun hebben vanuit de samenleving.

De afweging of er sprake is van voldoende draagvlak wordt gemaakt door het betreffende bestuursorgaan op grond van informatie die is aangeleverd door de initiatiefnemers (zie d). Daarbij is belangrijk te weten of iedereen die het initiatief steunt hetzelfde doel voor ogen heeft. Verschillen in interpretatie kunnen groot zijn en grote gevolgen hebben.

b. die bijdragen aan maatschappelijke, economische en ruimtelijke doelen van het gemeentebestuur.

Gemeentelijke beleidsvisies zijn hierbij het uitgangspunt.

c. die andere, reeds lopende ontwikkelingen ten behoeve van de gemeenschap versterken.

Initiatieven moeten een toegevoegde waarde hebben.

2. De gemeente geeft actief informatie.

Informatie over de mogelijkheden en voorwaarden voor het indienen van een burgerinitiatief zijn te vinden op www.meerssen.nl/participatiewijzer.

3. De gemeente biedt een centraal aanspreekpunt.

De coördinator Actief Burgerschap is eerste aanspreekpunt voor initiatiefnemers. Waar nodig verwijst hij door naar een interne of externe contactpersoon van de gemeente.

4. De gemeente werkt vanuit een constructieve houding.

De gemeente is oplossingsgericht en duidelijk over de rolverdeling tussen initiatiefnemer en gemeente (wie doet wat).

5. De gemeente stelt jaarlijks een budget beschikbaar voor burgerinitiatieven.

Initiatiefnemers van (kleinere) burgerinitiatieven die ten goede komen aan de eigen buurt, wijk of dorp kunnen onder voorwaarden een financiële bijdrage vragen aan het college van b&w. De gemeenteraad kan op grond van de Participatie- & Inspraakverordening Gemeente Meerssen 2022 besluiten om geld beschikbaar te stellen voor een groter burgerinitiatief.

Spelregels voor initiatiefnemers

De initiatiefnemers presenteren een goed onderbouwd plan.

Vaak gaat het om activiteiten, plannen en projecten die bijdragen aan de leefbaarheid of die de gemeenschapszin versterken: er zijn voor elkaar, elkaar beter begrijpen en respectvol omgaan met elkaar en elkaars leefomgeving.

Het burgerinitiatief dient een toelichting te bevatten op het doel, de planning en de inzet van menskracht en financiële middelen. Ook moet uit de toelichting blijken op welke wijze overleg met belanghebbenden en medestanders heeft plaatsgevonden.

Uit het resultaat van het overleg moet blijken of iedereen die het initiatief steunt ook wel hetzelfde doel voor ogen heeft. Verschillen in interpretatie kunnen groot zijn, met alle gevolgen van dien.

Tot slot moeten de initiatiefnemers aangeven wat zij van de gemeente verwachten.

Een uitgebreide toelichting op de uitgangspunten en voorwaarden staat op de Participatiewijzer op www.meerssen.nl.

BIJLAGE 9 - Leidraad voor communicatie en participatie bij initiatieven in de leefomgeving

Deze leidraad is geen blauwdruk, maar helpt initiatiefnemers tot een goede communicatie- en participatieaanpak te komen.

Op grond van de Omgevingswet zijn initiatiefnemers voor plannen of activiteiten in de leefomgeving zelf verantwoordelijk voor de communicatie met omwonenden en andere belanghebbenden. De gemeente kan zelf initiatiefnemer zijn, maar dat kan ook een inwoner zijn, of een projectontwikkelaar.

Overleg vooraf voorkomt bezwaren achteraf

Open en heldere communicatie met omwonenden en andere belanghebbenden vergroot de kans op steun en kan tot betere plannen leiden. Vooraf betrekken betekent minder bezwaren achteraf. De gemeente weegt bij de besluitvorming de belangen van alle belanghebbenden.

Hoe organiseer je participatie?

Plannen en projecten verschillen van elkaar. Er is dus geen vaste manier om participatie te organiseren. Uiteindelijk bepaal je als initiatiefnemer zelf hoe je het aanpakt. Een aantal stappen die je zou kunnen doorlopen zijn:

Stap 1. Breng in beeld

Breng alle belanghebbenden in beeld zodat je weet wie er betrokken moeten worden. Maak onderscheid tussen belanghebbenden die direct betrokken zijn en mensen die minder betrokken zijn. Breng daarnaast de relevante wet- en regelgeving in beeld om te weten waaraan het plan moet voldoen. De gemeente kan je hierbij helpen.

Stap 2. Ga in gesprek en maak goede afspraken over het vervolg

Leg contact met alle belanghebbenden. Doe dit in één of meerdere gesprekken. Geef duidelijk aan wat je plan precies is en wat het doel is van het gesprek. Vat aan het einde van het gesprek de reacties samen (conclusie). Geef aan wat je met de reacties gaat doen, wat de vervolgstappen zijn en wanneer de mensen waarmee je het gesprek heeft gevoerd weer van je horen.

Stap 3. Werk uit en toets

Zet alle reacties en conclusies voor jezelf op een rijtje. Zijn er knelpunten? Denk na of er alternatieven zijn die het draagvlak voor je plan vergroten. Werk het aanvankelijke plan vervolgens uit in een conceptplan. Beschrijf in een participatieverslag wat je met de opgehaalde ideeën en belangen hebt gedaan. Laat het conceptplan en participatieverslag aan de mensen met wie je eerder gesproken hebt lezen en verwerk eventuele opmerkingen. Zorg ervoor dat ze op de hoogte zijn van het definitieve plan.

Stap 4. Dien aanvraag in bij gemeente

Dien het definitieve plan en de aanvraag voor een omgevingsvergunning in en voeg het participatieverslag toe.

Wat is de rol van de gemeente?

De gemeente kan je adviseren voor en tijdens het proces. Een toegewezen contactpersoon bij de gemeente kan samen met jou nadenken over bijvoorbeeld het in beeld brengen van belanghebbenden en de relevante wet- en regelgeving. Soms is de gemeente ook zelf een belanghebbende en dus een deelnemer in het participatietraject. Dit is bijvoorbeeld het geval als het initiatief invloed heeft op belangrijke doelstellingen van de gemeente (denk aan onderwerpen als duurzaamheid, verkeer of werkgelegenheid).

Wat doet de gemeente bij de besluitvorming met de opbrengst van het participatietraject?

Het college van burgemeester en wethouders beslist of de omgevingsvergunning kan worden verleend of niet. Hierbij betreft het college naast de inhoud van het plan ook het participatieverslag. Het college leest in het verslag met welke belanghebbenden je het gesprek hebt gevoerd en hoe je dat hebt gedaan. Van de gemeente krijg je bericht of de vergunning wordt verleend en hoe dat besluit tot stand is gekomen.

Uitvoering initiatief

Als je het plan gaat uitvoeren, is het raadzaam om de omwonenden regelmatig te informeren over de voortgang. Dit kan bijvoorbeeld via een email, (digitale) bewonersbrief of een bijeenkomst. Laat hen ook weten hoe ze het beste contact kunnen opnemen als ze hinder ondervonden.

BIJLAGE 10 - Uitdaagrecht (Right to Challenge)

Het Uitdaagrecht of 'Right to Challenge' is een vorm van participatie waarbij het gaat om het recht van inwoners en organisaties om aan te geven dat ze bestaande publieke taken of lokale voorzieningen willen overnemen van de gemeente of daarin met de gemeente **willen** samenwerken.

Het doel is om het eigenaarschap en de zeggenschap van inwoners over hun gemeente/dorp/buurt te vergroten. Publieke taken kunnen soms net zo goed of beter worden uitgevoerd door de mensen waar deze betrekking op hebben. De lokale betrokkenheid, kennis en ervaring voegt dan meerwaarde toe aan de dienst of het product.

Sinds 2015 is het Right to Challenge opgenomen in de Wmo. Door de Wet versterking participatie decentraal niveau wil de wetgever het Uitdaagrecht ook op overige beleidsterreinen mogelijk maken. Daarvoor kan de gemeenteraad aanvullende regels opnemen in de gemeentelijke participatie- en inspraakverordening. In de gemeente Meerssen is dit nog niet het geval.

Voorbeelden van mogelijke 'uitdagingen' zijn:

- Aanleg, beheer en onderhoud van openbaar groen.
- Beheer van speeltuinen.
- Verwijderen van zwerfvuil uit openbare gebieden.

Nog geen Uitdaagrecht in de gemeente Meerssen

Bij het Uitdaagrecht gaat om het overnemen van bestaande betaalde taken. Gezien de mogelijke gevolgen van het Uitdaagrecht wil het gemeentebestuur zich hier eerst verder in verdiepen.

